

בענין עשיית אוהל בשבת וביו"ט - שיעור 692**I. יסודי הענין**

- (א) נחלקו הירושלמי (שנת כ - ה) והבבלי אם עשיית אוהל קבע בשבת אסור מן התורה (שנת קל"ח) ואם אוהל תולדה דבנין צריך חיבור לקרקע
- (ב) נחלקו הראשונים אם אוהל להגן צריך מחיצות דהמ"ב (ש"י - ג) סבר דאין צריך וזה דעת רש"י (ק"ה: ד"ה שאין) ודעת הרשב"א (שם ד"ה אלף ושם ד"ה אלף נשם תוס') דצריך ב' מחיצות כשמשמש באויר שתחתיו ובד' מחיצות אסור בכל אופן
- (ג) וכל זה אם עשוי דוקא לדירת אדם או בהמה (חזו"א נ"ז - ט ד"ה כהמ"ז) דאם לאו אינו אוהל מן התורה
- (ד) ועוד דעת השו"ע הרב (י"ט) דאם הכסוי מתקנת לכך ותיקונה מוכיח עליה אין אוהל בכסוי כלים
- (ה) ועוד דעת הרשב"א (קל"ט): דאין אוהל בכסוי כלים
- (ו) ועוד דעת התוספות (עירוזין ק"ח) דאין אוהל על השלחן
- (ז) ויש אומרים דאין אוהל במטריה שהיא דומה לכסא של פרקים (ש"י - ה) והחזו"א (נ"ז - ו) אסור רק משום זלזול שבת וע"ע באג"מ (ד - ק"ה - ג)
- (ח) ויש אומרים דמטריה דומה לטלית כפולה (ש"י - י) ומותר (חת"ס ע"ז)
- (ט) ויש אומרים דמטריה דומה למטה זקופה ומותר (כלכלת שבת)
- (י) ויש אומרים דמטריה דומה לציריים בגג הסוכה (תרכ"ו - ג ברמ"א) ומותר
- (יא) ויש אומרים דמטריה דומה לכובוע (ש"ח - ט) ואסור ועיין בנודע ביהודה (ז - ב)
- (יב) ויש מדמה אותו לבית המקפלת ואסור (שש"כ כ"ד - הערה נ"ה)

II. אוהל שעשוי להגן כמו מחצלת על ד' קונדסין

- (א) אין צריך מחיצות תחתיו (מ"ב ש"י - ג כרש"י) ולא כהרשב"א בשם תוספות דצריך
- (ב) כל זה אם עשוי דוקא לדירת אדם או בהמה (חזו"א נ"ז - ט ד"ה כהמ"ז) דאם לאו אינו אוהל מן התורה ולכן כסוי קדרה אין בו משום אוהל שאינו לדירת אדם
- (ג) לפרוש טלית על חתן תורה מותר כיון שאינו מניחו אלא אוחו בידו (חזו"א נ"ז - סק"ז) ושאינו מטריה דהיא אוהל מצד עצמו משא"כ נייר או פלאסטיק האוחז בידו על ראשו והקצוה"ש (ק"כ - סק"ח) התיר מטעם אחר כיון שאינו עשוי אלא לכבוד ונפק"מ לפרוש עתון על ראשו בעת הגשם
- (ד) דעת הרשב"א (קל"ט): דאין אוהל בכסוי הכלים ואפילו לתוספות (צ"ה ל"ז) אם המכסה מתקנת לכך ותיקונה מוכיח עליה מותר (שו"ע הרב ש"י - י"ט והט"ז סק"ח)

III. אוהל שהעיקר נעשה שלא להגן אלא האהל נעשה ממילא אסור

- (א) דוקא בד' מחיצות אפילו אם אין צריך לאויר תחתיו כמו שלחן (מ"ב סקמ"ח) ובב' מחיצות אסור אם משתמשין באויר תחתיו כמו מטה
- (ב) ויש אומרים דוקא שצריך לאויר תחתיו (ש"י - ז) משא"כ שלחן או ספר מכאן וספר מכאן על גביהן מותר
- (ג) דוקא אם עשה המחיצות שתחתיו בשבת ואם נעשו קודם מותר (מ"ב סקמ"ח)

- (ד) דוקא המחיצות מקודם ואח"כ הגג (מלמטה למעלה) ולהיפך מותר
 (ה) וגיגית שהוא רחבה ביותר נעשה כאהל אפילו אם המחיצות נעשה מקודם אסור
 (כשיטת תוספות שם ומ"ב סק"ז)

IV. י"ב דוגמאות הנוגע לענין אהל

- (א) לפתוח האהל הקבוע בעגלות תינוקות - עיין שו"ת אג"מ (ד - ק"ה - ג) וכדבר למתוח האהל הקבוע בעגלות תינוקות שהחזון איש התיר יש לפקפק בדבריו ולכן יש להחמיר בלא פריסת טפח מערב שבת וקשה מרמ"א (תרכ"ו - ג) דסגירת גג הסוכה בציריים מותר ועיין כלכלת שבת גג סוכה כבר עשוי אבל במטריה שדוחק מלמטה עושה אוהל חדש
 (ב) רשת על גבי עגלת תינוק וכדומה מותר אם כל הרווחים הם פרוץ מרובה על העומד (שש"כ כ"ד - הערה ל"ו) ועוד עיין בדרכי משה (תק"ז - ז) בשם הרא"ש דלא אמרינן לבוד להחמיר אמנם המג"א (תק"ז) חלק עליו וטוב שיהיה פותח טפח מע"ש
 (ג) ללבוש בגדו או טליתו או שק על ראשו להגן מן הגשם מותר ואינו דומה לכובע (ש"ח - מ) דהתם השפה שהוציאה קשה ביותר ואינו נכסף משא"כ בנידן דידן הרי הוא כגלימה בעלמא
 (ד) לענין כפיית כלי על דבר מאכל (cake cover with walls) עיין שיעור 90 ועיין עוד ילקוט יוסף (דף תקל"ח - כ) הנה (שנת קל"ח) שרינן להחזיר מטה זקופה וליישרה על רגליה ואף שעושה אהל ומשתמש באויר שתחתיה מ"מ כיון שאינו עושה מחיצות שהרי המטה מחוברת עם רגליה לא דמי לעשיית אהל שהרי הדפנות כבר עשויות ואינו עושה מחיצות וגג רק מעמיד ומהפך הכלי כדוגמות מטה ואמנם תיבה גדולה המחזקת ארבעים סאה כתב בא"א (סק"ח) דאסור משום דהוי אהל חשוב ולא דמי לכלי דמותר אבל ע"ע תהילה לדוד (ש"ו - י) ועיין שש"כ (כ"ד - ט"ז) בשם הגרש"ז א דהפיכת חבית אין משום עשיית אוהל משום שצריך להרים אותה מהקרקע להשתמש במקום שמתחתיה משא"כ אם מניח דף ע"פ החבית כי אז הוה ליה כפתח וחשיב כאוהל הראוי לשימוש ועיין ערוך השלחן (ש"ו - ז - י"ז) שהביא הרא"ש (פרק ד' דצינא י"ח) דדבר שכונת האדם לעשות לאהל והיינו לצל א"צ לכל תנאים אלו כיון שתחלת עשייתו לאהל אסור לכן אין צריך מחיצות ולשמש באויר תחתיו ולכן מת המוטל בחמה אין צריך שימוש באויר תחתיו משא"כ בגיגית של שמן ומטה ושלחן וכיסוי על האוכלין צריך להשתמש באויר תחתיו ועה"ש (י) הביא כלל זה גם הט"ז (ז) בשם הר"ן
 (ה) מחיצה לדרשה מותר שאינו מחיצה המתרת (מ"ב סק"ה)
 (ו) אין למנוע את הילדים לבנות באבני פלא כי אינם אלא צעצוע של ילדים ואין זה נחשב אפילו בגדר של בנין עראי (שש"כ ט"ז - הערה נ"ג) אם אין בו דיבוק וחבור
 (ז) לשחק במשיכת המטה על ראשו לאהל ג"כ מותר דרך שחוק דנחשב בנין של התינוקים
 (ח) מותר להניח פלאסטיק לכסות הסכך בשבת וביו"ט אם לא ירחיק החלל מן הסכך ג"ט
 (ט) לפתוח לול תינוק שנקרא Pac-n-Play אין איסור בדבר משום אהל שדומה לכסא של פרקים (ש"ו - ה) מ"מ אפשר דיש חשש משום בנין אם הוא מ' סאה שהוא אמה על אמה ברום ג' אמות ועיין בשש"כ (כ"ד - הערה נ"ה) לענין בית המקפלת בציריים
 (י) לכסה מאור חשמל בתיבה אין חשש אהל משום שהוא כסוי בעלמא ואין כאן מחיצות המגיעות לארץ ונחשב מלמעלה למטה אמנם יש חשש סכנה
 (יא) טי"ש קעסטי"ל (drawer) שנשמט כולה מן השלחן אסור להחזירה שעושה אהל (מ"ב סקמ"ח בשם הח"א) ויש מקילין דהמחיצות עשויות מכבר (בה"ל שם) ותיקונו מוכיח עליו
 (יב) להאריך שלחן בעזרת המדף העומד לכך מותר דאינו אלא כמוסיף על אהל עראי דשרינן ואינו דומה למטה של פרקים כיון שהוא קל להסירו ולכן נקרא רפוי (שי"ג - ו)